

РЕФОРМА НЕПОРЕСКИХ ДАЖБИНА

ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ РЕФОРМА ПОТРЕБНА?

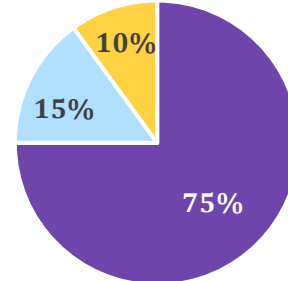
„Пројекат за реформу непореских прихода“ спроводи се са циљем унапређења транспарентности и предвидивости непореских дажбина које плаћају како привреда, тако и грађани.

Према Закону о буџетском систему, у непореске приходе спадају пре свега таксе за пружену јавну услугу, накнаде за коришћење јавних добара, као и приходи од казни и приходи настали употребом јавних средстава.

Међутим, током претходног периода идентификовани су **недостаци постојећег система** утврђивања и наплате непореских прихода, који се пре свега огледају у одређивању **стварне природе, као и износа дажбине**. Рецимо, постоје намети који се наплаћују под називом „такса“ а заправо се ради о плаћању пореза (тзв. парафискал). Такође, понекад се исте непореске дажбине могу пронаћи под другачијим именом што отежава поређење међу различитим институцијама.

Горе наведено доводи до **недовољне транспарентности и последично недовољног поверења привреде и грађана**, који су како финансијски тако и административно оптерећени више него што је потребно.

Наиме, **близу 500 закона и подзаконских аката прописује око 1.200 републичких непореских дажбина**, што грађанима и привреди ствара осећај нетранспарентности система. Поменуте непореске дажбине на годишњем нивоу генеришу приход од око 150 милијарди динара. Највећи део тих дажбина чине различите таксе, док се четвртина односи на накнаде за коришћење јавних добара и остале облике непореских дажбина.

■ Таксе ■ Други облици НД ■ Накнаде

Слично се дешава и на локалном нивоу **где су непореске дажбине прописане у преко 400 одлука** - о локалним административним таксама, о локалним комуналним таксама, о висини доприноса за уређивање грађевинског земљишта, одлукама јавних комуналних предузећа и сл. Велики број прописа у којима се дажбине прописују онемогућава грађанима да „провере“ да ли је такса која се наплаћује у складу са прописом што додатно повећава њихову несигурност. Додатно, **често се дешава да се висина таксе за исту услугу варира између самих ЈЛС** те се доводи у питање **поштовање методологије за утврђивање висине ових дажбина**.

Рецимо просечан износ такси које се прописују на локалу је 173 динара, али сам износ варира од 20 динара до 300 динара за исту услугу.¹

¹ Анализа урађена на бази узорка од 15 локалних самоуправа.

КАКО СЕ СИСТЕМ МОЖЕ УНАПРЕДИТИ?

У оквиру „Пројекта за реформу непореских прихода“, предложен је нови начин уређивања ове важне области јавних финансија. **Кључан реформски корак у правцу повећања транспарентности система представља успостављање Регистра непореских дажбина који би био јавно доступан и који би пописао све непореске дажбине на свим нивоима власти.**

Успостављање регистра, надлежности, рокове за упис итд. би требало предвидети изменом Закона о буџетском систему. **Основни принцип на коме се заснива Регистар јесте да ниједна непореска дажбина, без обзира што је прописана одговарајућим законом или подзаконским актом, не може бити наплаћена привреди и грађанима уколико није унета, односно објављена у самом Регистру.**

То значи да ће привреда и грађани на једном месту моћи да пронађу списак непореских дажбина, износе који се наплаћују, орган или институцију која дажбину наплаћује, због чега / по ком основу је наплаћује, на који рачун се дажбина плаћа, итд. Истовремено, моћи ће и да се „жалује“ или изнесу примедбе уколико уоче одређену неправилност у наплати.

Предвиђено је да **ажурирање Регистра буде у надлежности органа који дажбину наплаћује, док би контролу вршило Министарство финансија.** Такође, Министарство финансија би на основу приговора привреде и грађана или по службеној дужности, могло покренути иницијативу код надлежног органа уколико се утврди да висина дажбине није у складу са прописаном методологијом, или да није добро утврђена стварна природа непореске дажбине.

Током јуна ће у оквиру Кампање „Месец парафискал“, бити организовани округли столови и консултације са привредом, пословним удружењима, представницима јавне извршне власти, као и медијима, ради представљања Концепта реформе, предлога за унапређење постојећег система и структуре Регистра.

Ова анализа је припремљена захваљујући подршци америчког народа путем Америчке агенције за међународни развој (УСАИД). Садржај ове анализе искључива је одговорност Partner Solutions и партнера на пројекту и не представља нужно ставове УСАИД-а или Владе Сједињених Америчких Држава.